

Munich Personal RePEc Archive

Sustainability Reporting - The Missing Piece of the Accounting Education Puzzle

Atanasov, Atanas

University of Economics - Varna

2023

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/117538/>
MPRA Paper No. 117538, posted 05 Jun 2023 13:58 UTC

ОТЧИТАНЕТО НА УСТОЙЧИВОСТТА – ЛИПСВАЩАТА ЧАСТ ОТ ПЪЗЕЛА НА СЧЕТОВОДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

*Гл. ас. д-р Атанас Атанасов
Икономически университет – Варна*

Резюме

В доклада се споделя виждането, че основният фокус на отчетността на предприятията трябва да бъде върху тяхната устойчивост – в широк смисъл – като финансовите ѝ резултати са част от това, заедно с постигнатите резултати в управлението на екологични, социални и управленски (ESG) въпроси и те следва да намерят място в съвременното счетоводно образование. Целта на този доклад е да се извърши критичен анализ на съществуващите практики, свързани с включването на въпросите за нефинансовото (устойчиво) отчитане, в учебните планове на българските висши училища и на тази основа да се формулират конкретни изводи и препоръки с цел подобряване на нивото на подготовката на дипломираните студенти в контекста на съвременните бизнес реалности и предизвикателствата пред корпоративната отчетност.

***Ключови думи:** счетоводно образование, отчитане на устойчивостта, ESG*

SUSTAINABILITY REPORTING – THE MISSING PIECE OF THE ACCOUNTING EDUCATION PUZZLE

*Chief Assist. Prof. Atanas Atanasov, PhD
University of Economics – Varna*

Abstract

This report shares the view that the main focus of the corporate reporting should be on sustainability in a broad sense – with financial performance as part of this, along with environmental, social and governance (ESG) performance and these issues have to take place in the contemporary accounting education. The purpose of this paper is to carry

out a critical analysis of the existing practices related to the inclusion of sustainable (non-financial) reporting issues in the accounting curricula of Bulgarian universities and, on this basis, to formulate specific conclusions and recommendations with the aim of improving the level of preparation of graduate students in the context of modern business realities and the challenges of contemporary corporate reporting.

Keywords: *accounting education, sustainability reporting, ESG*

Въведение

В последните няколко години въпросите, свързани с околната среда, социалните аспекти на бизнеса и неговото управление (ESG) се превърнаха в своеобразен лакмус, който заинтересованите страни използват, за да оценят усилията на компаниите да направят нещо повече от постигането на печалби от дейността си. Това е обективна предпоставка ESG да се превърне в област от нарастващ интерес и за счетоводната професия и специалистите, които се подготвят в областта на счетоводството, финансите и одита. Посоченото ни дава основание да застъпваме тезата, че основният фокус на отчетността на предприятията трябва да бъде върху тяхната устойчивост – в широк смисъл – като финансовите ѝ резултати са част от това, заедно с постигнатите резултати в управлението на екологични, социални и управленски (ESG) въпроси.

Целта на този доклад е да се извърши критичен анализ на съществуващите практики, свързани с включването на въпросите за нефинансовото (устойчиво) отчитане, в учебните планове на българските висши училища и на тази основа да се формулират конкретни изводи и препоръки с цел подобряване на нивото на подготовката на дипломираните студенти в контекста на съвременните бизнес реалности и предизвикателствата пред корпоративната отчетност.

Отчитането на устойчивостта като характеристика на съвременното корпоративно отчитане

Безспорно е, че финансовата отчетност посредством публичните финансови отчети остава крайгълния камък, който стои в основата на оценяването на резултатите от дейността на предприятията. Въпреки това все по-често финансовите резултати не са в

състояние да обяснят случващото се в предприятията. Това по същество означава, че съществуващата финансова информация вече не е в състояние да представя цялостна картина за бизнеса, тъй като значителна част от съвременните бизнес модели са базирани на нефинансови и нематериални фактори, които от една страна не намират отражение във финансовата отчетност, а от друга – оказват влияние върху постигнатите финансови показатели на предприятията.

Нарастващото значение на нефинансовите фактори и ролята им за корпоративната отчетност, в комбинация със стратегиите за развитие на Европейския съюз, бяха в основата на редица решения на ниво Европейски съюз, които очертаха устойчивостта на предприятията като основен приоритет. Реализирането на този приоритет започна със въвеждането на изискване за задължително докладване на нефинансова информация от големите публични компании в ЕС посредством Директива 2014/95/ЕС, транспонирана и в националното ни законодателство чрез текстове на Закона за счетоводството. Основната цел на въведените изисквания за докладване на нефинансова информация е да се постигне адекватно дефиниране на ключовите нефинансови рискове в дейността на предприятията, което от своя страна да рефлектира в повишаване на доверието на инвеститорите и останалите заинтересовани страни, които използват информацията от корпоративните отчети.

В рамките на последните няколко години в областта на отчитането на устойчивостта (Sustainability reporting) бяха направени редица промени, които имат значение за съвременното корпоративно отчитане и показват посоката на неговото развитие, като най-съществените могат да бъдат обобщени по следния начин:

➤ През 2021 г. бе приет Европейския зелен пакт, който поставя нови изисквания пред компаниите, които за да ги изпълнят, трябва да променят и/или адаптират своите стратегии и бизнес модели към новите изисквания, ако искат да продължат развитието и да бъдат пълноправни участници в бъдещите финансови инструменти за финансиране на този преход. Те ще трябва да променят и адаптират към съвременните реалности и своята публична отчетност, като чрез нея демонстрират начина, по който изграждат или разрушават корпоративната стойност, което ще бъде от ключово значение за вземащите решения на базата на тази отчетност.

➤ През април 2021 г. Европейският съюз прие Пакет за устойчиво финансиране (Sustainable Finance package), който цели оказване на помощ при таргетирането на частните инвестиции, които следва да бъдат направени при прехода към икономика, неутрална по отношение на климата, т.е. към устойчиви дейности в Европейския съюз.

➤ Като част от Пакет за устойчиво финансиране през април 2021 г. ЕС направи предложение за Директива за отчитане на корпоративната устойчивост (CSRD), която трябва да влезе в сила от 2024 г. и да замени действащата Директива 2014/95/ЕС. Очаква се обхватът на предприятията, които ще бъдат задължени да докладват по смисъла на тази директива, да се разшири до около 50 000 компании, покриващи повече от 75% от общия оборот на компаниите в ЕС по данни на KPMG (KPMG, 2021) в сравнение с 11 000, които докладваха по силата на действащата директива;

➤ Новата CSRD въвежда прилагането на единни European Sustainability Reporting Standards (ESRS) от всички предприятия, които попадат в обхвата на Директивата, като първият комплект стандарти следва да бъде приет до 31 октомври 2022 г. През месец март 2022 г. EFRAG публикува първите няколко стандарта за публично обсъждане, като част от първия пакет е стандартът по отношение на изменението на климата. Като водещ елемент в тези стандарти е заложена концепцията за т.нар. „двойна същественост” (double materiality). (EFRAG, 2021)

➤ В разработването на стандарти за устойчиво развитие се включи и новосформираният Борд за международни стандарти за устойчивост (ISSB) под „шапката“ на МСФО Фондацията. (IASB, 2022) Към настоящия момент са публикувани за обсъждане два основни документа, касаещи отчитането на устойчивостта от предприятията – Exposure Drafts of General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information and Climate-related Disclosure. Фактът, че именно МСФО Фондацията влиза в полето на нефинансовото отчитане е знак за настъпването на огромна промяна в света на корпоративното отчитане и според нас е показателен за това, че информацията от финансовата отчетност, която стои в основата на корпоративната отчетност, трябва да бъде допълнена с определени нефинансови показатели и рискове, насочени не само към миналото, които да покажат „пълната картина“ за бизнеса.

➤ Извън европейския контекст темата доби широка популярност по целия свят като Сингапурската фондова борса издаде задължителни препоръки в своята пътна карта за емитентите относно представяне на оповестявания, свързани с климата, въз основа на препоръките на Работната група за оповестяване, свързано с климата (TCFD) (SGX Group, 2021). През март 2021 г. Комисията по ценните книжа и фондовите борси (SEC) в САЩ предложи правила за подобряване и стандартизиране на оповестяванията, свързани с климата, за инвеститорите, включително информация за рискове, свързани с климата, за които има разумна вероятност да имат съществено въздействие върху техния бизнес, резултати от операции или финансово състояние и определени, свързани с климата показатели на финансовите отчети в бележка към техните одитирани финансови отчети. (SEC, 2022, March 21) През юни 2022 г. влязоха в сила доброволните насоки в Китай за оповестяване на ESG в предприятията. Насоките съдържат индикаторна система за разкриване на „научна и измерима“ корпоративна информация, включваща три индикатора от първо ниво („E“, „S“ и „G“), десет индикатора от второ ниво, 35 индикатора от трето ниво, и 118 индикатора от четвърто ниво. (ESG Investor, 2022)

➤ В своето международно изследване Survey of Sustainability Reporting за 2022 г. (KPMG, 2022) одиторската компания KPMG показва, че 96 % от G250 компаниите по света докладват по въпросите на устойчивостта и ESG, като 64 % от същите компании признават изменението на климата като риск за техния бизнес. Според данните от изследването приемането на TCFD (рамката на Работната група за финансови оповестявания, свързани с климата) почти се е удвоило за последните две години, нараствайки от 37 % на 61 % сред компаниите от G250.

Обективният анализ на изложеното води към заключението, че въпросите, свързани с отчитането на устойчивостта са намерили трайно място в дневния ред на обществото, което пък налага на компаниите да се съобразяват с посочените обстоятелства, когато изграждат своите дългосрочни бизнес стратегии. Изводът, който може да бъде направен в резултат на посочените по-горе факти и обстоятелства е, че адекватното и навременно разкриване на ESG информация ще става все по-значим фактор при оценката на корпоративните отчети, в които в отговор на все по-динамичната и сложна бизнес среда предприятията ще трябва да имплементират и обвържат ин-

формация относно тяхното финансово представяне с релевантна информация относно тяхната устойчивост. Когато към посоченото до тук се добавят и постоянно нарастващите нужди от ориентирана към бъдещето информация, което стои в основата и на редица инициативи в областта на финансовото отчитане в последните години, то става ясна целта на съвременните корпоративни отчети – изграждането на цялостен, холистичен модел, ползващ като основа доказаната и проверена финансова информация, допълнена и логически обвързана с показатели за устойчивостта на бизнеса, показващи въздействието на дейността на предприятието върху средата от една страна и на изменението на средата върху предприятието – от друга.

Отчитането на устойчивостта като част от обучението в областта на счетоводството

Комплексният характер на съвременната корпоративна отчетност изисква и комплексни познания от ангажираните с процеса на корпоративното отчитане и докладване служители и ги изправя пред сериозни предизвикателства. Познаването на бизнеса, на дългосрочните цели за развитие и адаптирането им към конкретни бизнес модели, адекватната оценка на бизнес рисковете – финансови и нефинансови, представянето на обвързана финансова информация и информация за устойчивостта с конкретни ключови финансови и нефинансови индикатори излиза извън традиционните разбирания за ролята на финансово – счетоводните специалисти в организациите. Въпреки това значителна част от дейностите, свързани с изготвянето на корпоративните отчети, се извършва именно от тези специалисти. В този контекст споделяме виждането на Филипова, че „нарастващите изисквания в счетоводните стандарти за оповестяване на нефинансова информация (особено свързана с бизнес модел, рискове, управленски преценки и предположения), също доказва, се в съвременните условия обективните обстоятелства налагат задълбочени комплексни финансови и счетоводни познания от страна на счетоводните специалисти (Филипова, 2019, pp. 77-78).

Подобни са и вижданията на Чиприянова и др., които посочват, че „счетоводната професия е комплексна по своя характер и обхваща множество дейности, извън счетоводното отчитане свързани с консултиране, планиране, разработване и прилагане на политики

и системи за бюджети, изготвяне и презентирание на прогнози за парични потоци и финансови резултати и др.“ (Чиприянова, et al., 2022). Това на практика означава, че и сега счетоводните специалисти извършват част от тези дейности, но без те да намират отражение в публично изготвяните отчети на предприятията.

Следва да се отбележи, че значителна част от въведените изисквания за отчитане и докладване на устойчивостта имат своите сериозни измерения и по отношение на традиционните финансови отчети. Като пример могат да се посочат потенциалните ефекти от оповестяването на въпроси, свързани с климата, върху финансовите отчети. Тук следва да се направи пояснението, че независимо, че МСФО не се отнасят изрично до въпроси, свързани с климата, то компаниите трябва да вземат предвид тези въпроси при прилагането на стандартите, когато ефектът от тях е съществен в контекста на финансовите отчети. Така например излагането на една компания на рискове, свързани с климата, може да бъде индикатор, че даден актив или група от активи е обезценен. Подобно излагане на риск може също така да повлияе на бъдещи очаквания, свързани с входящи и изходящи парични потоци, използвани за изчисляване на възстановимата стойност. В този контекст МСС 36 – *Обезценка на активи* изисква оповестяване на ключовите допускания, на които са базирани прогнозите за паричните потоци, и подхода на ръководството за определяне на стойността, определена за тези ключови предположения, по-специално, във връзка с репутацията или нематериални активи с неопределен живот.

Посочените примери, макар и не в своята цялост поради ограничения обем на изложението, доказват, че счетоводните специалисти ще имат съществена ролята при реализирането на предизвикателствата, свързани с отчитането на устойчивостта като елемент на съвременното корпоративното отчитане. Това произтича и от заложените в Рамката за международни образователни стандарти за професионалните счетоводители, издадена от International Accounting Education Standards Board, компетентности за професията на счетоводителя, а именно: „да изготвя, анализира и докладва релевантна и достоверна финансова и **нефинансова информация** (*курсивът мой – А.А.*)“, както и „счетоводната професия предоставя (осигурява) финансова и при определени обстоятелства **нефинансова информация** (*курсивът мой – А.А.*) за нуждите на широк

кръг потребители“ (IAESB, 2015) Освен това в професионалните образователни стандарти (IES 2) са посочени две ключови компетентности за счетоводителите, а именно: 1) да интерпретират отчети, които включват нефинансови данни, например доклади за устойчивост и интегрирани отчети и 2) да анализират финансови и нефинансови данни, за да предоставите подходяща информация за вземане на управленски решения (IAESB, 2019), което показва, че международните образователни стандарти по отношение на счетоводната професия са в унисон с тенденциите на съвременната корпоративна отчетност.

Актуалността на въпросите, свързани с ESG отчетността, влязоха и в дневния ред на големите международни обучителни и сертификационни организации. През 2021 г. най-голямата глобална асоциация за счетоводни и финансови специалисти – Association of International Certified Professional Accountants (AICPA) определи ESG пътна карта за образование, ресурси и насоки, които да помагат на счетоводителите при докладване и осигуряване на информация за околната среда, социалната сфера и управлението (ESG). (AICPA, 2020)

Посочените изисквания на свой ред потвърждават необходимостта от специализирано обучение в областта на нефинансовото (устойчиво) отчитане за счетоводните специалисти. Именно финансово – счетоводните специалисти в една компания са водещи при изготвянето на финансовите отчети и имат най-съществен опит в докладването на публична информация, която трябва да бъде верифицирана, което от своя страна поставя въпроса: *Готови ли са счетоводните специалисти в България за този нов интегриран подход в корпоративното отчитане и докладване и в каква степен въпросите, свързани с ESG и отчитането на устойчивостта, са залегнали в учебните планове на българските висши училища?*

Отговорът на този въпрос потърсихме като изследвахме учебните програми на водещите университети в България според рейтинговата система на МОН, които имат акредитация в направление 3.8. „Икономика“ и обучават студенти в бакалавърски и магистърски програми в областта на счетоводството. (МОН, 2022) Резултатите от изследването са представени в таблица 1:

Таблица 1

Учебни дисциплини, свързани с устойчивото отчитане, включени в учебните планове на специалностите в областта на счетоводството на избрани български висши училища

Висше училище	Дисциплина	ОКС	Задължителна/избираема
Икономически университет – Варна	Не	-	-
Университет за национално и световно стопанство	„Интегрирана отчетност“	Бакалавър	Избираема (7 сем.)
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов	Не	-	-
Софийски университет „Св. Климент Охридски“	Не	-	-
Висше училище по застраховане и финанси	Липсва информация за учебни планове		
Югозападен университет „Неофит Рилски“	Не	-	-
Нов български университет	„Corporate Sustainability“**	Бакалавър	Задължителна
Варненски свободен университет	Не	-	-
Международно висше бизнес училище	Не	-	-
Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“	„Екологично и социално счетоводство“	Бакалавър	Избираема (6 сем.)
Пловдивски университет „П. Хилендарски“	Не	-	-
Бургаски свободен университет	Не	-	-

* Дисциплината е от учебния план на спец. „Бизнес икономика“ (съвместна програма с университета в Йорк), специализация: *Finance and Accounting*

Източник: Учебни планове, достъпни на уеб сайтовете на изследваните висши училища

Посочените резултати ни позволяват да направим следните изводи и обобщения:

➤ Преподаването на дисциплини в обхвата на отчитането на устойчивостта (нефинансово, интегрирано, устойчиво, ESG отчитане и т.н.) в учебните планове по на специалностите в областта на счетоводството в България е много слабо застъпено – едва в три университета;

➤ В два от учебните планове дисциплините, свързани с отчитането на устойчивостта са част от избираем блок в ОКС „Бакалавър“ в трети или четвърти курс, а в един от университетите е посочена като задължителна за изучаване от студентите;

➤ Нито едно българско висше училище не е включило подобни дисциплини в обучението в магистърска степен по счетоводство;

➤ Резултатите от изследването в контекста на съвременните проблеми в областта на корпоративното отчитане налагат преосмисляне и адаптиране на учебните програми по счетоводство към новите бизнес реалности и изискванията към практикуващите счетоводители чрез включването на дисциплини в областта на нефинансовото (устойчиво) отчитане като избираеми в обучението в ОКС „Бакалавър“ и задължителни – в ОКС „Магистър“.

Следва да се отбележи и липсата на специализирана образователна литература по тези въпроси, което считаме, че може да се дължи на липсата на единна рамка и стандарти за докладване на ESG информация – от една страна, което прави трудно, но не и невъзможно систематизирането на тези въпроси за образователни цели. А от друга страна – тези въпроси все още изглеждат като новост и екзотика за нашите практикуващи счетоводители (макар и вече част от NFRD от 2017 г.) предвид обхвата на дружествата, които към момента докладваха подобна информация. Погледът към бъдещето, обаче, изисква бързото адаптиране на учебното съдържание на българските висши училища, подготвящи професионалисти в областта на счетоводството и финансите, към реалностите и изискванията към съвременните счетоводители.

Считаме, че изготвянето на един интегриран отчет в условията на съвременните динамични бизнес модели, съдържащ както финансова, така и нефинансова информация, е сложен процес, в който да бъдат ангажирани специалисти от различни области – стратегически мениджмънт, риск мениджмънт, финанси и счетоводство и т.н. Като

част от този процес, използвайки и адаптирайки своите основни умения и компетенции, счетоводителите/финансовите мениджъри са в добра позиция да подкрепят или дори да ръководят интегрирането на ESG в своите организации, включително подготовката, отчитането на оповестяване на ESG. Наличието на някои основни умения, които те притежават ни дават основание за подобно твърдение, а именно:

- ✓ Свързване на проблемите на ESG с финансовите рискове и възможности;

- ✓ Структуриране и анализиране на данни за приоритизиране на ключови бизнес и финансови въпроси;

- ✓ Комуникация на ключова информация с висшето ръководство, за да се даде възможност за ефективни процеси на финансово планиране и управление;

- ✓ Осигуряване на строгост и професионален скептицизъм, необходими при анализа на данните за изпълнението;

- ✓ Създаване на доверие чрез управление на данни, вътрешен контрол и уверение.

Съвременните бизнес реалности вече не позволяват на компаниите да избягват разглеждането, количественото определяне и отчитането на въпроси, свързани с устойчивостта, а посочените възможности показват, че счетоводителите ще играят важна роля в подпомагането на интегрирането на въпроси, свързани с ESG, в техните организации.

Заклучение

Осигуряването на цялостен, холистичен поглед върху дейността на предприятията и свързването на традиционните финансови показатели с тези, касаещи отчитането на устойчивостта, е от ключово значение за разбирането и анализирането на бизнес модела и дейността на предприятията. В заключение считаме, че могат да бъдат направени някои изводи и обобщения по разглежданите въпроси:

- Интегрирането на устойчивостта в една организация и произтичащото от това отчитане на такива въпроси е развиваща се област и ще изисква сериозна работа от компаниите. Счетоводителите могат да имат основна роля в свързването на такива въпроси с финансовите рискове и възможности с цел тези въпроси да се включат при вземането на решения.

- Докладването на информация за устойчивостта става все по-важно, като водеща роля имат информационните нужди на инвеститори, регулатори и създатели на стандарти, но и всички заинтересовани страни. Финансово-счетоводните специалисти трябва да осигурят професионална строгост и професионален скептицизъм към данните за устойчивостта и да гарантират, че тези данни са достоверни чрез подходящи контроли и могат адекватно да бъдат обвързани с верифицируемите финансови данни за дейността.

- Степента на присъствие на въпросите за отчитането на устойчивостта в учебните програми на висшето счетоводното образование в България е относително ниска. Това налага преосмисляне и адаптиране на тези програми към новите реалности и изисквания към практикуващите счетоводители чрез включването на дисциплини в областта на устойчивото (ESG) отчитане в обучението в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“.

Последното е част от нашето разбиране, че успешното интегриране на финансовата и релевантна нефинансова информация е пътят, по който наистина може да се разкаже „цялата история“, която стои зад числата във финансовите отчети. Убедено защитаваме тезата, че завършилите студенти трябва да се стремят да бъдат „разказвачи на истории“, а не просто „переразказвачи (четци) на числа“, което ще им даде конкурентно предимство при тяхната бъдеща професионална реализация.

Използвана литература

1. AICPA, 2020. *Largest Global Association for Accounting and Finance Professionals Sets ESG Roadmap for Education, Resources, Guidance in 2021*. [Онлайн] Available at: <https://www.aicpa.org/news/article/largest-global-association-for-accounting-and-finance-professionals-sets-esg-roadmap> [Отваряно на 2 10 2022].
2. EFRAG, 2021. *Proposals For A Eu Sustainability Reporting Standard-Setting*, Brussels: EFRAG.
3. ESG Investor, 2022. *New ESG Disclosure Standards for Chinese Corporates*. [Онлайн] Available at: <https://www.esginvestor.net/new-esg-disclosure-standards-for-chinese-corporates/> [Отваряно на 30 10 2022].

4. Gray, R., 2013. Sustainability and Accounting Education: The Elephant in the Classroom. *Accounting Education: An International Journal*, 22(4), pp. 308-332.
5. IAESB, 2015. *Framework for international Education Standards for Professional Accountants and Aspiring Professional Accountants*, NY: The International Federation of Accountants (IFAC).
6. IAESB, 2019. *Handbook of International Education Pronouncements*, NY: International Federation of Accountants.
7. KPMG, 2021. *Corporate Sustainability Reporting Directive. What does this mean for you?*. [Онлайн] Available at: <https://home.kpmg/ie/en/home/insights/2021/04/corporate-sustainability-reporting-directive-csrd.html> [Отваряно на 15 10 2022].
8. KPMG, 2022. *Big shifts, small steps. Survey of Sustainability Reporting 2022*. [Онлайн] Available at: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2022/10/ssr-small-steps-big-shifts.pdf> [Отваряно на 25 10 2022].
9. Krasodomska, J., Michalak, J. & Świetl, K., 2020. Directive 2014/95/EU: Accountants' understanding and attitude towards mandatory non-financial disclosures in corporate reporting. *Meditari Accountancy Research*, 28(5), pp. 751-779.
10. Sant'Anna, F., 2022. *The Credibility of ESG Information Is Mission Critical for Professional Accountants*. [Онлайн] Available at: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/contributing-global-economy/discussion/credibility-esg-information-mission-critical-professional-accountants> [Отваряно на 28 10 2022].
11. SEC, 2022, March 21. *SEC Proposes Rules to Enhance and Standardize Climate-Related Disclosures for Investors*. [Онлайн] Available at: <https://www.sec.gov/news/press-release/2022-46> [Отваряно на 15 10 2022].
12. SGX Group, 2021. *SGX mandates climate and board diversity disclosures*. [Онлайн] Available at: <https://www.sgxgroup.com/media-centre/20211215-sgx-mandates-climate-and-board-diversity-disclosures> [Отваряно на 10 9 2022].
13. Европейска комисия, 2021. *Осъществяване на Европейския зелен пакт*. [Онлайн] Available at: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_bg [Отваряно на 22 10 2022].

14. МОН, 2022. *Рейтинг на висшите училища в България за 2021 година*. [Онлайн]
Available at: <https://rsvu.mon.bg/rsvu4/#/> [Отваряно на 12 10 2022].
15. Филипова, Ф., 2019. *Отново за връзката: Счетоводно образование – професионална правоспособност – нуждите на практиката в България*. Варна, Наука и икономика, pp. 72-91.
16. Чиприянова, Г., Вечев, В., Иванова-Кузманова, Г. & Кръстева-Христова, Р., 2022. Изследване на актуалните тенденции пред счетоводната професия. *Алманах "Научни изследвания"*, Том 30, pp. 279-312.